

LitLab Leesclub

Leesclub 32: Trauma

Daan & Nadia van Esther Walraven

Spelregels

In deze leesclub discussieer je met een groepje van 4 tot 6 lezers over *Daan & Nadia* van Esther Walraven. Je doet dat aan de hand van kaartjes met vragen over de tekst. De leesclub begint met een korte inleiding, die een van de spelers voorleest. Daarna volgen 4 rondes:

1. Ronde 1 bestaat uit 5 vragen over het verloop van verhaal. De spelers draaien om de beurt een kaartje om en geven antwoord op de vraag. Daarna mogen andere spelers reageren.
2. Ronde 2 is een vragenronde waarin elke speler een vraag mag formuleren aan een van de personages.
3. Ronde 3 is de discussieronde. In deze ronde draaien de spelers om de beurt een kaartje om van een stapel naar keuze. Hij of zij geeft antwoord op de vraag, waarna de rest mag reageren. Vervolgens kiezen de overige spelers om de beurt een kaartje van een van beide stapels. Als een discussievraag herhaalt wat eerder in het gesprek al aan bod gekomen is, mag de speler die aan de beurt is een volgende kaart omdraaien. Dit gaat zo door totdat alle kaartjes omgedraaid zijn.
4. Aan het einde van de discussie komen de spelers samen tot een oordeel over de tekst. In ronde 4 geven ze een oordeel uitgedrukt in sterren en motiveren zij hun keuze.

Deze leesclub werd ontwikkeld door de redactie van LitLab, een digitaal laboratorium voor literatuuronderzoek op de middelbare school. Ga voor meer lesmateriaal naar www.litlab.nl. Een docentenhandleiding en een didactische verantwoording van deze werkvorm zijn beschikbaar via www.litlab.nl/docenten.

Deze leesclub is gratis beschikbaar onder de Creative Commons licentie 'Naamsvermelding-NietCommercieel-GelijkDelen 4.0 Internationaal'.

Inleiding

‘Voor me staat een jongen die kanker heeft overleefd en die zijn conditie weer probeert op te bouwen na maandenlange behandelingen. En ik? Aan mijn lijf mankeert niets. En ik doe niet eens mijn best om er goed voor te zorgen.’ (p. 162)

De roman *Daan & Nadia* van Esther Walraven vertelt het tragische verhaal over de zeventienjarige Daan die op een avond zomaar door zijn benen zakt. Het is goed mis: de artsen geven hem een diagnose die vrijwel meteen een streep zet door zijn toekomstplannen. In het ziekenhuis ontmoet hij de vijftienjarige Nadia. Zij is om een hele andere reden in het ziekenhuis terechtgekomen. Ze heeft geprobeerd een einde aan haar leven te maken omdat ze wilde ontsnappen aan het seksuele misbruik van haar oom Gert. Via het afwisselende perspectief van Daan en Nadia zie je hoe Daan langzaam bezwijkt aan de tumor in zijn lijf, terwijl Nadia juist weer opkrabbelt.

De roman laat je nadenken over verschillende vormen van trauma en van ziek zijn. Het woord trauma betekent letterlijk ‘wond’, maar de term kan zowel naar lichamelijke als naar psychische verwondingen verwijzen. De personages in de roman reageren verschillend op de verschillende trauma’s van Daan en Nadia. Waar Daan juist op alle steun en begrip kan rekenen in zijn omgeving, stuit Nadia op onbegrip en verwijten. Wat betekent het precies om ziek te zijn, wat zijn de effecten van psychische en lichamelijke trauma’s en hoe kan een roman je helpen om daarover na te denken? Over die vragen gaat deze leesclub.

Ronde 1: Grip op het verhaal

Draai om de beurt een kaartje om en geef antwoord op de vraag. Nadat degene die aan de beurt is antwoord gegeven heeft, mag de rest reageren of aanvullen.

Ronde 2: Vragenrondje

Hieronder staan verwijzingen naar vier scènes uit het verhaal. Welke vraag/ gedachte roepen deze scènes bij jullie op? Kies allemaal één scène en verzin een vraag over het gekozen fragment. Probeer daarna samen in gesprek een antwoord te formuleren op jullie vragen.

Daan krijgt te horen dat hij een hersentumor heeft (p. 30-31)

Nadia spreekt voor het eerst met Veronique (p.64-65)

Nadia’s moeder barst in huilen uit in de garage (p.128-129)

Nadia vertelt haar vader over het misbruik door oom Gert. (p.266-268)

Ronde 3: Discussievragen

Draai om de beurt een kaartje om van een stapel naar keuze en reageer op de discussievraag. Nadat degene die aan de beurt is antwoord gegeven heeft, mag de rest reageren.

Ronde 4: Oordeel

Geef *Daan & Nadia* samen een waardering uitgedrukt in sterren. Beargumenteer vervolgens jullie keuze. Wat vonden jullie goed en wat juist minder goed? Heeft de discussie jullie individuele oordeel veranderd, en zo ja, hoe? Probeer voorbeelden en argumenten te halen uit jullie reacties op de discussievragen.

Vraag 1

Waarom wordt Daan zo boos op zijn vrienden als hij hoort dat Tom voor hem zal invallen in de band?

LitLab

Vraag 2

Waarom neemt Nadia's moeder haar broer Gert steeds in bescherming?

LitLab

Vraag 3

Hoe reageert Nadia op Daan tijdens hun eerste ontmoeting?

LitLab

Vraag 4

Wat zijn de eerste aanwijzingen dat de hersentumor bij Daan weer gegroeid is na de bestralingen?

LitLab

Vraag 5

Op welk moment in het verhaal hoort Daan over de reden dat Nadia in het ziekenhuis lag?

LitLab

Feest der herkenning? 1/8

Daan & Nadia is op veel momenten een verdrietig verhaal. Merkte je tijdens het lezen dat je meeleefde met de personages, en zo ja op welke momenten gebeurde dat? Zo nee, waarom bleef dit verhaal voor jou op afstand?

Feest der herkenning? 2/8

Het verhaal heeft twee vertellers: Daan en Nadia. Met wie kon jij je het beste inleven, en waardoor kwam dat denk je? Of als er voor jou geen verschil bestond tussen de vertellers, hoe verklaar je dat?

Feest der herkenning? 3/8

Was er naast Daan en Nadia nog een ander personage wiens perspectief op het verhaal jij graag had gezien, en zo ja, waarom kies je voor dat personage?

Feest der herkenning? 4/8

Slachtoffers van seksueel misbruik hebben vaak net als Nadia veel moeite om te vertellen over het misbruik. Wat is daarvoor de belangrijkste oorzaak volgens jou?

Feest der herkenning? 5/8

In de roman zie je dat de families van Daan en Nadia totaal verschillend reageren op hun verschillende ziektes en trauma's. Wat denk jij: gaan mensen in onze samenleving ook op een andere manier om met een lichamelijke ziekte zoals kanker dan met een psychische ziekte zoals een depressie?

Feest der herkenning? 6/8

Mensen die lijden aan psychische klachten of ziektes krijgen net als Nadia nog wel eens te horen dat ze zich niet zo moeten aanstellen. Waarom worden psychiatrische ziektes volgens jou minder serieus genomen dan lichamelijke ziektes, en wat vind je van dat verschil?

Feest der herkenning? 7/8

Bij Daan zie je dat de lichamelijke ziekte een zware psychologische impact heeft: zijn vrienden willen soms 'de oude Daan' terug. Andersom ervaart Nadia ook ernstige lichamelijke gevolgen van haar psychische trauma. Psychische en lichamelijke trauma's zijn dus met elkaar verbonden. Wat is volgens jou het belangrijkste verschil tussen psychische en lichamelijke trauma's?

Feest der herkenning? 8/8

Een veelgehoorde mening over literatuur is dat het lezen van boeken een positief effect zou hebben op je vermogen om je in te leven in het verdriet, de angsten en de trauma's van anderen. Merkte jij dit effect op jezelf tijdens het lezen, en denk je dat boeken inderdaad zo kunnen werken? Motiveer je antwoord.

Feest der
herkenning? 3/8

Feest der
herkenning? 2/8

Feest der
herkenning? 1/8

Feest der
herkenning? 6/8

Feest der
herkenning? 5/8

Feest der
herkenning? 4/8

Feest der
herkenning? 8/8

Feest der
herkenning? 7/8

Stof tot nadenken? 1/8

Als lezer krijg je misschien al eerder dan de personages een slecht voorgevoel over de afloop van het verhaal. Was dat ook voor jou zo, en zo ja, wanneer gebeurde dat?

Stof tot nadenken? 2/8

Doordat het verhaal door twee verschillende vertellers verteld wordt, krijg je als lezer een bredere blik op het verhaal. Vond jij die keuze van de schrijver een verrijking, en op welke momenten in het verhaal met name?

Stof tot nadenken? 3/8

Nadia's therapeut Veronique moedigt Nadia aan om te vertellen over de relatie met haar moeder. Dat doet ze niet graag. Waarom is dat volgens jou: wil Nadia haar moeder niet verraden, kan ze er gewoon niet over praten, of zijn er nog andere verklaringen?

Stof tot nadenken? 4/8

Een van de kenmerken van de gevolgen van traumatische gebeurtenissen is een onvermogen om over die gebeurtenissen te praten. Op welke momenten zie je die gevolgen terug bij zowel Daan als Nadia?

Stof tot nadenken? 5/8

Welke andere gevolgen van het trauma van Nadia merkte jij op tijdens het lezen?

Stof tot nadenken? 6/8

Nadia vertelt de andere personages in het verhaal niet graag over het seksuele misbruik van haar oom. Maar ondertussen is ze natuurlijk wel een van de vertellers van deze roman. Merkte je bij de verteller Nadia ook een onwil om jou als lezer over haar trauma te vertellen, en zo ja, hoe?

Stof tot nadenken? 7/8

Vergelijk de manier waarop Daan en Nadia met hun traumatische ervaringen omgaan. Wat is volgens jou het belangrijkste verschil en de belangrijkste overeenkomst?

Stof tot nadenken? 8/8

Heeft deze roman jouw denken veranderd, bijvoorbeeld over ziek zijn, trauma of de gevolgen van seksueel misbruik? Zo ja, probeer je eerdere opvatting over een van deze onderwerpen onder woorden te brengen en beschrijf daarna hoe die opvatting is veranderd.

Stof tot
nadenken? 3/8

Stof tot
nadenken? 2/8

Stof tot
nadenken? 1/8

Stof tot
nadenken? 6/8

Stof tot
nadenken? 5/8

Stof tot
nadenken? 4/8

Stof tot
nadenken? 8/8

Stof tot
nadenken? 7/8